

FOLGEFONNSENTERET

SØKNAD til HFK til større kulturprosjekt med regional verdi
31.08.16

Støtte til utstillingsmodul i utstillinga i Folgefonnsenteret:
«Bygdene, kulturlandskap og naturressursar»

SØKJAR:

Stiftinga Folgefonnsenteret
- i samarbeid med
Universitetet i Bergen, Havforskningsinstituttet
og Besøksenter Folgefonna nasjonalpark

VISJON OG FØREMÅL:

«Folgefonnsenteret skal utviklast til ein sentral for turisme, verdiskaping og kunnskap i Hordaland gjennom å fremja og formidla kunnskap og kompetanse om berekraftig utvikling med fokus på naturverdiar, oppleving, undervising, forskning, vern, forvaltning og næringsutvikling knytt til geologi, bre, klimaendringar, energi, naturmangfald, kulturminne og matproduksjon i spennet frå Hardangerfjorden til Folgefonna»

Prosjektbeskrivelse

SAMANDRAG

Vi søker om støtte på kr. 200.000,- kroner til å utvikle ein stasjon som går på korleis menneske som bur rundt Folgefonna har nytta seg av naturressursar og korleis kulturlandskap og kulturminne har blitt til i dette området. Vi ønskjer at Folgefonnsenteret blir ein sterk turistattraksjon og eit nav for utvikling av nyskapanda reiseliv i Hordaland og samstundes ein vesentleg utviklar av naturfagsundervisning for skuleverket i fylket.

Folgefonnsenteret er under etablering i Rosendal som eit nasjonalt flaggskip for kunnskapsformidling med fokus på vatnet sin syklus på Jorda, klima, biodiversitet og bærekraftig forvaltning av naturressursar. Bygginga av senteret er støtta av alle kommunane på Folgefonna, avd Hordaland Fylkeskommune og lokalt næringsliv, med Kvinnherad Kommune som eigar av bygget. Utstillingane i senteret vil skapa ein attraksjon med kontinuerleg og oppdatert forsknings- og kunnskapsformidling retta mot allmenhet, barn og unge og skulesektor. Utstillingene skal være forståelege, spennande, og moderne, ved bruk av tidsaktuelle digitale og interaktive format. Dei skal inspirere til aktivt friluftsliv og å ta i bruk den unike naturen i bre- og kulturlandskapet. Innhaldet i utstillingane blir utvikla av Bjerknnessenteret, Havforskningsinstituttet og Folgefonna Nasjonalparksenter i fellesskap og i samarbeid med leiande leverandørar av utstillingsdesign. Det blir no arbeid med å finansiere utstillingane i senteret, med mål om å nå 10 mill kroner som er den rammen som trengs for å få høg kvalitet og tilstrekkeleg attraksjonsverdi. Forskningsrådet og Miljødirektoratet og sparebankstiftingar har til saman løyvd 6 mill til utstillinga, og det blir arbeid med å søke ytterlegare støtte frå private og frå forskjellige stiftingar. Bidraget frå Fylkeskommunen er tenkt brukt til å utvikle stasjonen som skal presentere korleis kulturlandskapet har blitt slik det er i dag når menneska har nytta dei naturressursane området har. Ei vellukka etablering av Folgefonnsenteret er venta å gi store regionale ringverknader.

BAKGRUNN

Folgefonnsenteret er under etablering i Rosendal som eit nasjonalt flaggskip for kunnskapsformidling, med fokus på vatnet sin syklus på Jorda, klima, biodiversitet og bærekraftig forvaltning av naturressursar. Alle kommunane på Folgefonna, saman med næringslivet i regionen står bak tiltaket og har gått saman om å etablere ei stifting for senteret. Vatnet sin syklus er det sentrale elementet som knyter tematikken saman, og som også bidrar til å trekkja globale problemstillingar inn i formidlinga. Bak det faglege innhaldet i utstillingsdelen står Folgefonna Nasjonalpark, Bjerknnessenteret for klimaforskning og Havforskningsinstituttet med sine nasjonale og internasjonale nettverk. Forskarane vil vera aktivt involvert i både utforming av utstillingar og i den kontinuerlege formidlinga retta mot allmennhet, barn og ungdom.

Rosendal er eit av dei sentrale turistmåla på Vestlandet, med nasjonal tyding. Dette skuldast både dei unike kulturverdiane på staden, med Baroniet, men også dei unike kultur- og naturlandskapa på Folgefonna, med Folgefonna i sentrum. Området er også sentralt i sterke framtidsretta næringer som kraftproduksjon/fornybar energi og havbruk. Det skjer no ei sterk omlegging av reiselivsnæringa med stor vekt på natur og opplevingar, med potensiale for betydeleg vekst, gründerverksemd og nye reiselivsprodukt.

Folgefonnsenteret vil spele ei sentral rolle i denne utviklinga, og vil verte eit nav som knyter kunnskap og forskning omkring natur og klima til eit opplevingssenter som vil skape

ringverknader i regionen og i fylket. På denne måten vil vesentlege sider ved den pågående samfunnsomforminga i ”det grønne skiftet” kunne speglast i motiverande kunnskapopplevningar og utviklast i samspel med den nye formen for reiseliv i nettverk med nye verksemder. Kompetansen frå verdslende forskning vil såleis kunne gjødsle og utvikle kompetansegrunnlaget for etablering av ny verksemd i regionen.

Utstillingane i senteret vil skapa ein attraksjon med kontinuerleg og oppdatert forsknings- og kunnskapsformidling retta mot allmenhet, barn og unge og skulesektor. Utstillingene skal vere forståelege, spennande, og moderne, ved bruk av tidsaktuelle digitale og interaktive format. Dei skal inspirere til aktivt friluftsliv og å ta i bruk den unike naturen i bre- og fjordlandskapet. Leidende firma på utstillingsdesign er trekt inn i utviklingsarbeidet. Dei vil bidra i produksjonen av utstillingane. Idékonseptet er unikt i sin tverrfaglighet og i vektlegginga av den pedagogiske vekslinga mellom formidling inne i senteret og ute i naturen med breen, fjorden, vassdraga og kulturlandskapet.

Rosendal har gode kommunikasjonar frå Bergen og Flesland. Etableringa av senteret vil ytterlegare styrkja Folgefonnhalvøya sin status som leidende reiselivs- og turistmål, og vil løfte og aktualisere realfaglig kunnskapsformidling, og stimulere til kompetanseutvikling og nye arbeidsplasser i regionen.

MÅL OG MÅLGRUPPER

Målet med Folgefonnsenteret er å etablere eit framragande senter for kunnskapformidling med fokus på store tema innafor naturkunnskap. Det skal vera ei nasjonal og internasjonal samarbeidsplattform og eit flaggskip for tverrfagleg forskingsformidling med fokus på vatn, is, klima, biologisk mangfald og berekraftig utvikling. Sentralt i senteret vil det vera ei dynamisk utstilling som formidlar oppdatert tverrfagleg kunnskap i tidsaktuelt format relatert til dei nemnde tema.

Folgefonnsenteret skal løfta innsatsen på nasjonal kunnskapsformidling kvantitativt og kvalitativt, stimulere nysjerrighet og interesse for naturkunnskap og auka forståinga for samanhengar i naturen. Senteret skal samstundes styrkja interessa for forskning, forvaltning og næringsliv og for berekraftig bruk av ressursane på Jorda, og bidra til å trekka unge og vaksne ut i naturen. Senteret skal ha utgangspunkt i Folgefonna nasjonalpark, bre- og klimaforskning ved Bjerknessenteret, marin forskning ved Havforskningsinstituttet og i næringslivet.

Målgruppene er barn og unge, allmenhet generelt, reiselivsnæring og beslutningstakarar i privat og offentleg sektor. Folgefonnsenteret skal stimulere lysta til å stilla spørsmål og å finna svar gjennom observasjonar, forskning og læring. Folgefonnsenteret skal halda eit internasjonalt og fagleg høgt nivå på formidlinga.

Eit vesentleg mål for senteret er at det skal verte eit nav der nye verksemder i det regionale reiselivet, særleg knytt til ”opplevingsturisme” kan utvikle produkt, kome i kontakt med kundar og finne saman.

BYGGET

Folgefonnsenteret er plassert ved sjøfront på kommunal grunn på ein framtreddande plass i Rosendal sentrum. Området gjennomgår no omfattande utvikling og oppgradering. Folgefonnsenteret er teikna av arkitektfirmaet B&B i Bergen og kontraktsum for oppføring er ca 30 mill kroner. I tillegg er det investert ca 10 mill kroner i nytt kaianlegg med anløp for snøggått frå Bergen og Flesland. Bygg og ny sjøfront ved Folgefonnsenteret er fullfinansiert av

Kvinnherad kommune, Hordaland fylkeskommune og næringsliv (Sunnhordland kraftlag, Norsafe AS, Skålafjæro AS, Hellesøy Verft AS og Kompensasjonsmidlar).

Nybygget blir lokalisert mellom Guddalsbua (noverande nasjonalparksenter/turistinformatjon) og Skipsbyggingsmuseet og vil saman med desse utgjera ei byningsmessig eining på ca 1000 m². Av dette utgjer nybygg inklusive trapperom 654 m². Guddalsbua vil bli ombygd til nye funksjonar, hhovudsakleg kontor, kinosal/auditorium, møterom og skulelaboratorium. Skipsbyggingsmuseet blir uendra. Nybygget vil få mottak/turistinformatjon og utstillings/formidlingsavdeling. Skipsbyggingsmuseet blir reorganisert for å ta med heile den maritime historia til regionen.

Folgefonnssenteret med Guddalsbua til venstre og Skipsmuseet til høgre. Skisse av arkitektfirma B&B, Bergen.

ORGANISERING OG EIGARSKAP

Bygningsmassen i Folgefonnssenteret er finansiert av Kvinnherad kommune, Hordaland fylke og næringsliv, og vil bli eigd av Kvinnherad kommune. Kommunane rundt Folgefonna: Odda, Ullensvang, Jondal, Kvinnherad og Etne står bak, og saman med Universitetet i Bergen er det under etablering ei almennyttig stifting med ansvar for drifta av Folgefonnssenteret som eit senter for forskingsbasert kunnskapsformidling.

Styret for Folgefonnstiftinga skal ha slik samansetjing: 1 medlem frå kvar av kommunane Kvinnherad, Jondal, Ullensvang, Odda, Etne, og 1 medlem frå Bjerknessenteret/Universitetet i Bergen, 1 medlem frå Havforskningsinstituttet, 1 medlem frå Folgefonna Nasjonalparksenter.

Folgefonnssenteret skal driva kunnskapsformidling i tråd med staten sine føringar og vernemotiva for Folgefonna Nasjonalpark. Stiftinga skal også stimulera interessa for friluftsliv i nasjonalparken, for kulturlandskap, kulturminne, lokale kultur- og handverkstradisjonar og betydninga desse har for lokal næringsutvikling.

Drifta skal dekkast av tilskot frå staten, leigeinntekter frå kontorfellesskapet i bygget, billettinntekter og diverse arrangement og fagmøte i senteret.

INNHALDET I FOLGEFONNSEENTERET

Folgefonsenteret er eit samarbeid om formidling mellom *Folgefonna nasjonalparksenter*, *Bjerknessenteret for klimaforskning* og *Havforskinginstituttet*. Folgefonsenteret skal innehalda ein interaktiv utstillingsdel, auditorium og kinosal, skulelaboratorium og eit kontorfellesskap for forskning og forvaltning. Kontorfellesskapet vart etablert i 2011 i midlertidige lokale i Rosendal. Dette blir relokalisert til Folgefonsenteret når det står klart.

Innhaldet i utstillinga er gruppert i følgjande 12 tema/stasjonar og knytt til opplevingar ute i naturen:

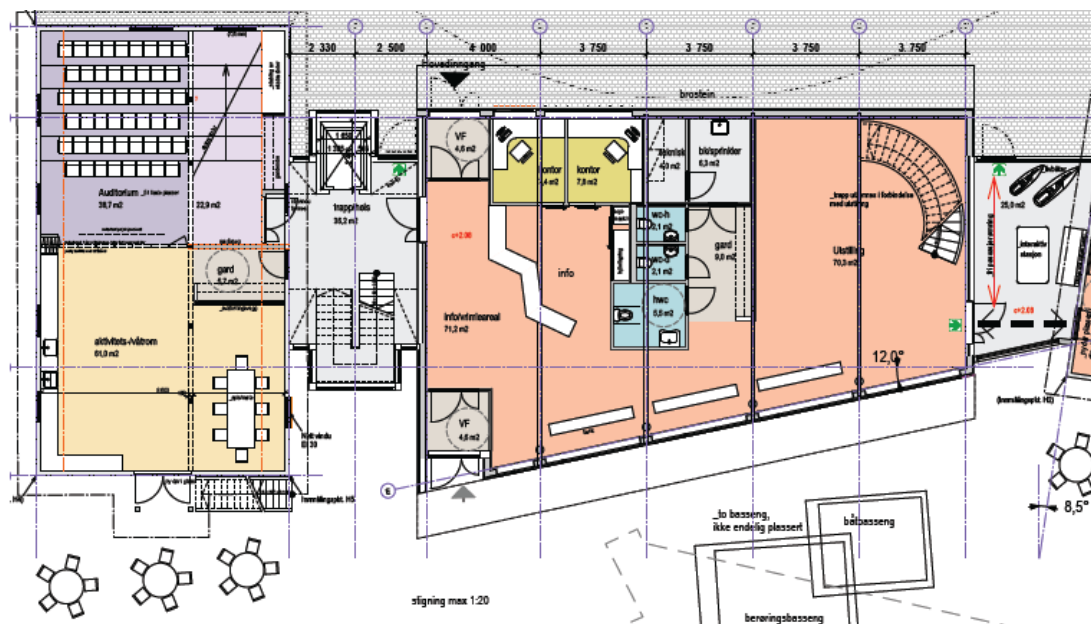
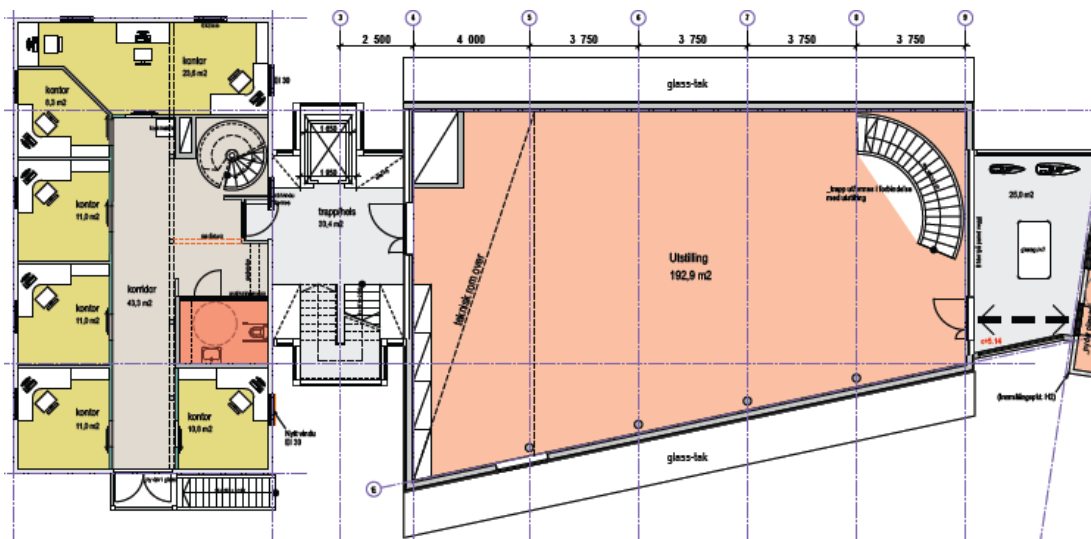
1. Vatnet sin syklus på Jorda
2. Folgefonna - breen
3. Atmosfæren og klima
4. Vatn og landskap
5. Vassdragsnaturen og kraftproduksjon
6. Fjorden: sirkulasjon, vårbloomstring, planter, dyr, fysikk, mekanismar, brukarane
7. Bygdene, kulturlandskap og naturressursar
8. Naturmangfald og økologi
9. Friluftsliv
10. Folgefonna nasjonalpark
11. Forskaren: bre, klima, marin mv.
12. Djupdykk: Havet og den djupe fjorden

Utstillingsmodulane og ideane er utvikla i samspel mellom forskerne/innhaldsinstitusjonene og Fuggibaggi design i Bergen, og Gagarin frå Island. Fuggibaggi har bl.a. ansvaret for utstillingsdesign i VilVite-senteret i Bergen, og Gagarin er ein leiande internasjonal leverandør av digitale interaktive løysingar, herunder som leverandør av sentrale utstillingslement i fleire norske naturparksenter og attraksjonar.

I utviklinga av innhaldet i senteret vil ein vektleggja vekselverknadar mellom kunnskapsformidling i senteret og aktiv bruk av naturmiljøet på Folgefonnhalvøya. Det er difor ønskeleg å ha eit tett samarbeid med representantar frå skulesektor (frå barneskular og vidaregåande skular i regionen) og friluftsforskningsorganisasjonar som Kvinnherad turlag, Bergen og Hordaland turlag og Den norske turistforening.

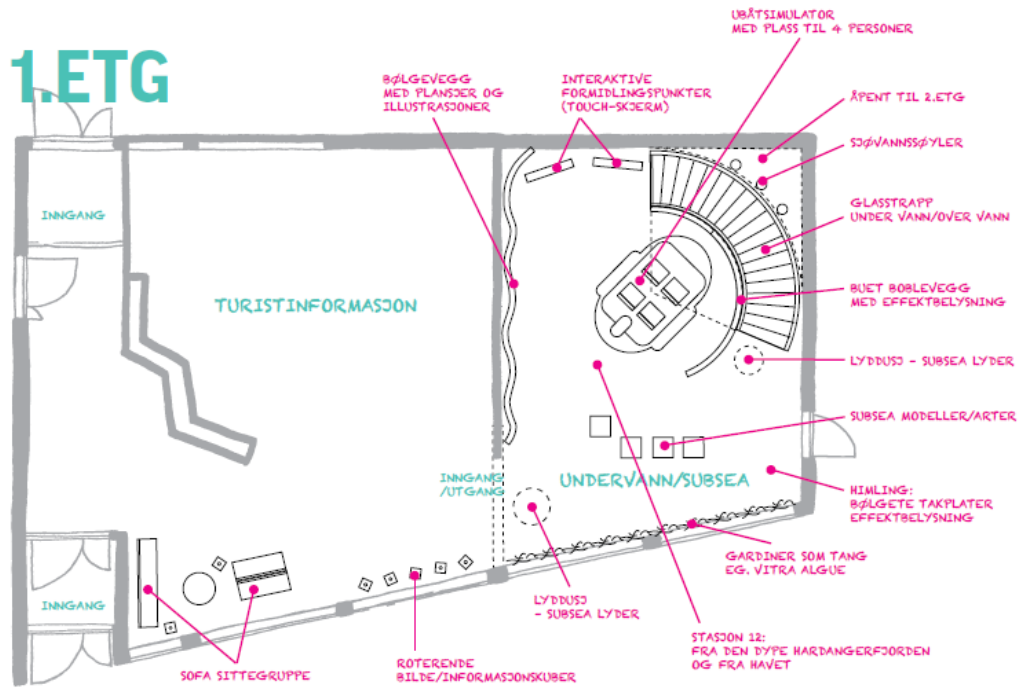
For utvikling av det pedagogiske innhaldet og utstillingane, er det inngått intensjonsavtalar med andre kompetansemiljø, ma Snøballfilm, Skulelaboratoriet ved UiB, Akvariet i Bergen og Vil Vite senteret i Bergen. Folgefonsenteret skal også bidra med materiale og samarbeid med andre nasjonale senter for kunnskapsformidling.

Vatn er ein føresetnad for alt liv og alle menneskesamfunn på Jorda, og ingen andre stader i solsystemet vårt er det slike mengder med vatn som på Jorda. Filmane og bøkene "En reise i vannets fremtid" og "En reise i vannets historie" som professor Terje Tvedt (Universitetet i Oslo/Bergen) har stilt til disposisjon for Folgefonsenteret representerer eit viktig bidrag til senteret av høg kvalitet. Utdrag av dette materialet vil vera eit viktig element i formidlinga om vatn. Tvedt er vinnar av Forskningsrådet sin formidlingspris.

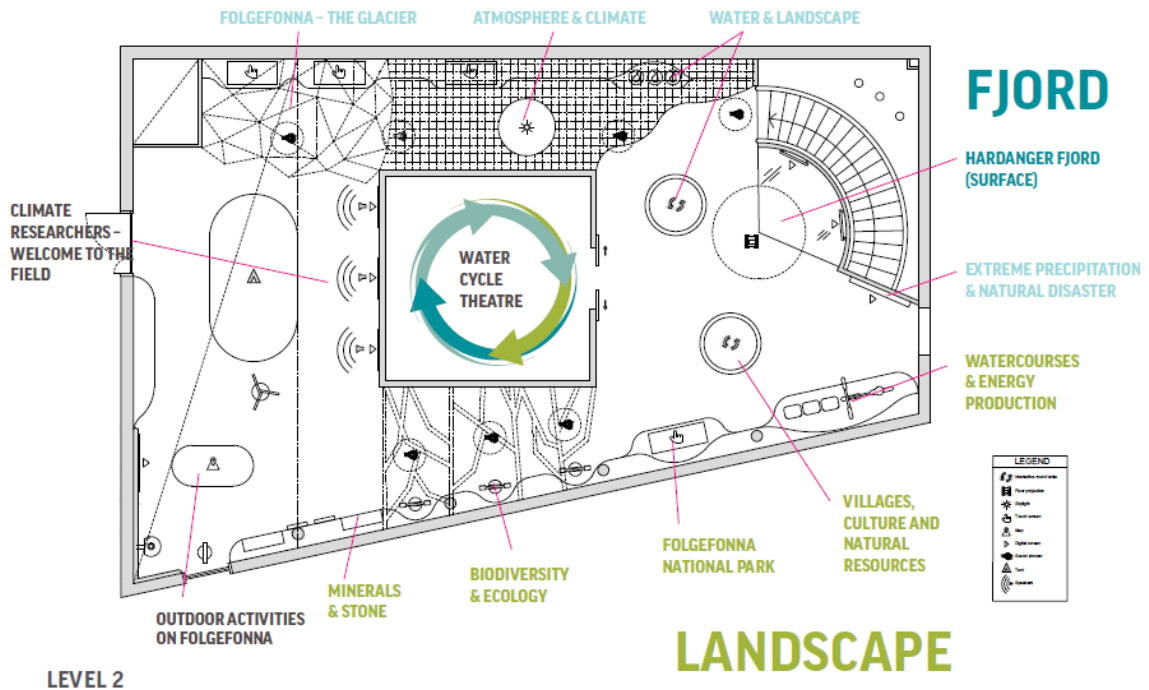

Planteikningar av 1. etasje (øverst) med auditorium og skulelaboratorium og 2. etasje (nederst) med kontor for forskings- og forvaltingsetatar i Folgefonnssenteret, plassert på ny sjøfront i Rosendal. Stort møterom blir lokalisert i tredje etasje i Guddalsbua (til venstre).

1. ETG

CLIMATE

Organisering og plassering av utstillingsdel i 1. og 2. etasje i nybygget i Folgefonnssenteret.

RESSURSBEHOVET FOR FORMIDLINGSDELEN - SØKNADSSUM

Kostnaden for utvikling av innhaldet i senteret er avhengig av ambisjonsnivå og økonomisk støtte. Kalkylane varierer frå 10 til 20 millionar kroner og målet å framskaffa 10 mill. i første omgang. Noregs Forskingsråd har innvilga 0,5 mill kroner til utarbeiding av ein oversikt over aktuelt materiale (film, foto, illustrasjonar, tekstar) som eksisterer hos dei tre innhaldsleverandørane. Forskingsrådet har også innvilga 0,5 mill kroner til formidling av klimaspørsmål. Miljødirektoratet har innvilga 2,0 mill. kroner til innhaldet med vekt på tema som står sentralt i forvaltinga av Folgefonna nasjonalpark.

Skal senteret bli vellukka og oppfylle måla sine, må innhaldet halde topp kvalitet.

Vi søker difor Hordaland fylkeskommune om kr. 200.000,- til utvikling av stasjonen om bygdene, kulturlandskap og naturressursar.

Vidare er det søkt om støtte frå diverse stiftingar som og det er kontakt med potensielle private donorar.

NASJONAL OG INTERNASJONALT SAMARBEID

Folgefonna nasjonalparksenter er lokalisert i Rosendal, men omfattar eit desentralisert samarbeid mellom innfallsportar og besøksmål i dei fem kommunane på Folgefonnhalvøya. Folgefonna nasjonalparksenter skal formidla kunnskap om natur og miljø med fokus på naturarven, og stimulera til friluftsliv og berekraftig verdiskaping. Nasjonalparksenteret har autorisasjonen sin frå Miljødirektoratet og samarbeider med andre nasjonalparksenter. *Havforskningsinstituttet* som er Europas nest største marine forskingsmiljø, er eigd av Nærings- og fiskeridepartementet. Instituttet sitt føremål er å forska, overvaka og gje råd knytt til marine økosystem og akvakultur. *Bjerknessenteret for klimaforskning*, som er Nordens største forskingsmiljø på klima, er eit samarbeid mellom Universitetet i Bergen, Uni Research AS, Havforskningsinstituttet og Nansensenteret for miljø og fjernmåling.

Samarbeidspartane i prosjektet har omfattande internasjonale nettverk. Kvart år blir det arrangert ei lang rekkje faglege møte, workshops og sommarskular, og fleire av desse kan leggjast til Folgefonnsenteret. Det vil bidra til å utvikla nytenkjande formidling og få unge forskarar direkte med i formidlingsarbeid.

SAMARBEIDSPARTAR I FOLGEFONNSENTERET

Økonomiske bidragsytarar byggeprosjekt:

Hordaland fylkeskommune, Kvinnherad kommune,
Norsafe AS, Sunnhordland kraftlag AS, Skålafjero AS, Hellesøy verft AS

Fagleg ansvarlege:

Folgefonna nasjonalparksenter,
Bjerknessenteret, Havforskningsinstituttet

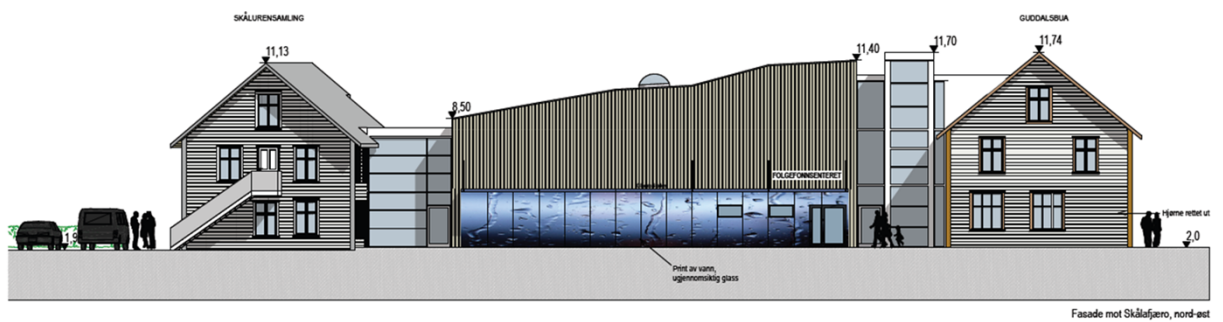
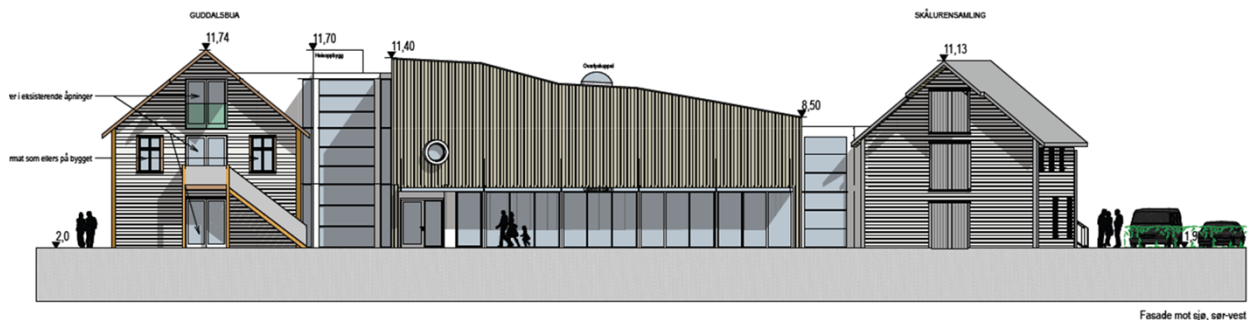
Andre fagmiljø:

Miljødirektoratet, Statens naturoppsyn,
Fylkesmannen i Hordaland

Andre faglege samarbeidspartar:
Hjortsenteret,
IMBER (Integrated Marine Biogeochemistry and Ecosystem Research)

Utstillingsfagleg samarbeid:
Fuggibaggi Design
Gagarin
Akvariet i Bergen
Snøballfilm
Vil Vite Bergen
Skolelaboratoriet, Universitetet i Bergen

Andre samarbeidspartar:
Kvinnherad vidaregåande skule
Folgefønni breførarlag as
Åkrafjorden oppleving
Åkrafjordtunet
Kvinnherad turlag

Teikningar av Folgefønnsenteret utvendig